

Til Landets apotek og grossister

Deres dato	Deres referanse	Vår dato	Vår referanse	Seksjon/saksbehandler
		2004-08-11	200400002-6	LØ/LO/TOF

RUNDSKRIV 6 – 2004

STATISTIKK 2003 - LANDETS PRIVATE APOTEK

Innledning

Denne statistikken fokuserer bare på apotekleddet. Nye eierformer som har kommet etter ny apoteklov i 2001 gjør at flertallet av apotekene har tilknytning til en kjede og har krysseierskap med grossister. Det å bare se på regnskapene til det enkelte apotek gir derfor nødvendigvis ikke det riktige bildet av den økonomiske situasjonen for apoteknæringen totalt sett. Mellom de ulike delene i eierselskapene vil det ligge føringer som SLV ikke har innsyn i.

Det er innhentet regnskapsdata fra samtlige apotek som har hatt drift i hele eller deler av regnskapsåret 2003. Enkelte av disse apotekene har skiftet eier, blitt lagt ned eller har blitt opprettet i løpet av året. Alle data er mottatt elektronisk (og revisorattestert i papirformat) og lastet inn i en database / regneark for videre bearbeidelse.

Flere forhold er spesielle knyttet til regnskapsstatistikken for 2003.

- Apotekene er organisert som aksjeselskap (heretter as) og enkeltmannsforetak. Tall for as og enkeltmannsforetak er ikke direkte sammenlignbare, særlig gjelder dette for lønnskostnadene. I enkeltmannsforetakene er ikke lederlønnen for apotekeren/eieren inkludert i lønnskostnadene i regnskapet. (Overskuddet blir eiers lønn)
- En del apotek er startet opp i løpet av året og noen apotek har skiftet eier. Dette innebærer at regnskapene for apotekene som ikke har fullt driftsår inneholder oppstartskostnader og eventuelt ekstraordinære inntekter for de som er solgt.
- Enkelte apotek har blitt nedlagt, enkelte overdragelser internt innenfor samme konsern har funnet sted.
- Kompliserte eierforhold gjør det vanskelig å tolke resultatene for det enkelte apotek.
- Apotek har skiftet organisasjonsform fra enkeltmannsforetak til as

Årets statistikk vil være sammenlignbar med fjorårets, men det er imidlertid vanskelig å sammenligne statistikken med tidligere års statistikk grunnet de senere års strukturelle endringer i bransjen.

Brev stiles til Statens legemiddelverk. Vennligst oppgi vår referanse.

Statens legemiddelverk
Besøksadr.: Sven Oftedals vei 8, 0950 Oslo
Varelev.: Sven Oftedals vei 6, 0950 Oslo

Tlf.: 22 89 77 00
Fax: 22 89 77 99

www.legemiddelverket.no
post@legemiddelverket.no

Kto. 7694 05 00903
Org.nr. 974 761 122

I statistikken for 2003 har vi valgt å kun se på de apotekene som har hatt et helt driftsår. Dette for å unngå oppstartskostnader samt ekstraordinære inntekter for de apotek som er solgt i løpet av året. Videre har vi i statistikken for 2003 kalkulert en lederlønn for de private hovedapotekene (filialene er i denne forbindelse utelatt) som er organisert som enkeltmannsforetak. Denne estimeringen er gjort for å gjøre tallene mer sammenlignbare med med as'ene.

Det gjøres oppmerksom på at eierselskapene har fordelt deler av sine overheadkostnader ut på apotekene i henhold til en forhåndsdefinert nøkkel, jmf. rettledningen for utfylling av regnskaps-skjema. Tallene gir derfor ikke nødvendigvis et riktig bilde for det enkelte kjedeapotek.

Hovedkonklusjoner:

- Markant forbedring i lønnsomheten i forhold til foregående år. (2002 var preget av svak lønnsomhet bl.a som en følge av økt konkurranse gjennom etablering av flere apotek, samt kostnader knyttet til oppkjøp av apotek og etablering av apotekkjedene. Vi så en utvikling i flere kostnadsdrivere; økte åpningstider, økt driftskonsesjonærlønn og økt farmasøytlønn p.g.a farmasøytmangel.)
- Lønnsomhetsforbedringen kommer som en følge av bedret bruttofortjenestemargin, synergieffekter av vertikal integrasjon samt effektivisering av driften.
- Den økte bruttofortjenesten kan ha sammenheng med bedre innkjøpsbetingelser, særlig på generikaområdet, økt generisk bytte, økte priser på reseptfrie medisiner og handelsvarer, samt økt salg av handlesvarer med høy bruttofortjeneste.
- Svakere lønnsomhet i as'ene enn i enkeltmannsforetakene. Dette skyldes både høyere driftskostnader og høyere finanskostnader i kjedene. Man kan tenke seg ulike årsaker til disse forskjellene. Kjedenes oppkjøp og nyetablering av apotek forklarer forskjellene i finanskostnadene.
- Svak økning i omsetningen for apotekbransjen samlet sett, men gjennomsnittlig omsetning pr. apotek omtrent på samme nivå som fjoråret.
- Fortsatt netto økning i antall apotek, men tendenser til en stabilisering av antall apotek.
- Stor, og fortsatt økende, goodwillpost i apotekjedenes regnskaper
- Kjedeapotekenes regnskaper kan ikke ses isolert fra eierselskapenes og tilknyttede selskapers regnskaper

Tabellen under viser utviklingen i en del sentrale nøkkeltall for private apotek (med fullt driftsår) fra 2002 til 2003. Tabellen viser videre forskjell i nøkkeltall for apotek organisert som as og som enkeltmannsforetak i 2003. 46 enkeltmannsforetak (EMF) og 394 apotek organisert som as er representert i tallene for 2003.

Regnskapsstatistikk for alle private apotek med fullt driftsår 2003					
	2002	2003	2003	AS	EMF
	%	%	1000 kr	%	%
Sum driftsinntekter	100,00 %	100,00 %	11 166 776	100,00 %	100,00 %
Sum inngående balanse	4,85 %	5,41 %	603 772	5,40 %	5,44 %
Varekjøp	78,58 %	76,66 %	8 560 138	76,67 %	76,53 %
Sum utgående balanse	5,78 %	5,51 %	615 581	5,52 %	5,47 %
Vareforbruk	77,65 %	76,55 %	8 548 329	76,56 %	76,49 %
Legemiddelavgift	0,94 %	0,86 %	96 096	0,86 %	0,86 %
Sum vareforbruk	78,59 %	77,41 %	8 644 425	77,42 %	77,35 %
Sum personalkostnader	15,10 %	14,59 %	1 629 109	14,54 %	15,07 %
Su ordinære avskrivinger	1,00 %	1,22 %	136 503	1,27 %	0,79 %
Sum lokalkostnader	2,01 %	2,19 %	244 319	2,24 %	1,69 %
Sum andre driftskostnader	2,48 %	2,99 %	333 950	3,11 %	1,87 %
Sum driftskostnader	99,17 %	98,40 %	10 966 256	98,57 %	96,77 %
Sum driftsresultat	0,83 %	1,60 %	200 520	1,43 %	3,23 %
Finansinntekter	0,46 %	0,33 %	37 381	0,33 %	0,42 %
Finanskostnader	-0,77 %	-0,69 %	-76 811	-0,73 %	-0,28 %
Netto finanskostnader	-0,31 %	-0,35 %	-39 430	-0,41 %	0,14 %
Resultat før driftstøtte	0,52 %	1,25 %	162 829	1,00 %	3,37 %
Driftstøtte	0,13 %	0,13 %	15 000	0,13 %	0,19 %
Sum apotekets overskudd	0,64 %	1,38 %	177 829	1,13 %	3,56 %
Goodwill	1,22 %	1,15 %	128 513	1,27 %	0,00 %

Merknader:

For enkeltmannsforetakene er det kalkulert inn en lederlønn på 630 000 NOK. for hovedapotekene (35 av 46 stk) for å gjøre personalkostnadsprosenten sammenlignbar med as'ene. Satsen på 630 000 NOK. er hentet fra Farmasøytforbundets lønnsstatistikk for 2002 korrigert for 5 % lønnsvekst.

Ca 1/3 av apotekene (med fullt driftsår) organisert som as har negativt driftsresultat i statistikken. (Kostnader er imidlertid fordelt fra kjeden og ut på det enkelte apotek, og tallstørrelsen gir derfor ikke nødvendigvis et riktig bilde). Hvis vi inkluderer finanskostnadene blir andelen noe høyere. For enkeltmannsforetakene er andelen med negativt resultat lavere.

Omsetning i 2003

De private apotekene med fullt driftsår hadde i 2003 en omsetning på ca 11,17 mrd NOK. Sykehusapotekene hadde i 2003 en omsetning på nærmere 2,27 mrd NOK med et driftsresultat på 1,63

%. Apotek med drift bare deler av året hadde en omsetning på 0,63 mrd NOK. **Dette gir en total omsetning i apotekene på 14,07 mrd NOK i 2003.**

Gjennomsnittsomsetningen i enkeltmannsforetakene (23 196) er noe lavere enn i as'ene (25 634). Sykehusapotekene har langt høyere gjennomsnittsomsetning (75 625) enn de private apotekene.

Omsetningen fordeler seg på 75% reseptpliktige medisiner, 10% reseptfrie medisiner og 15% handelsvarer.

Omsetning over år

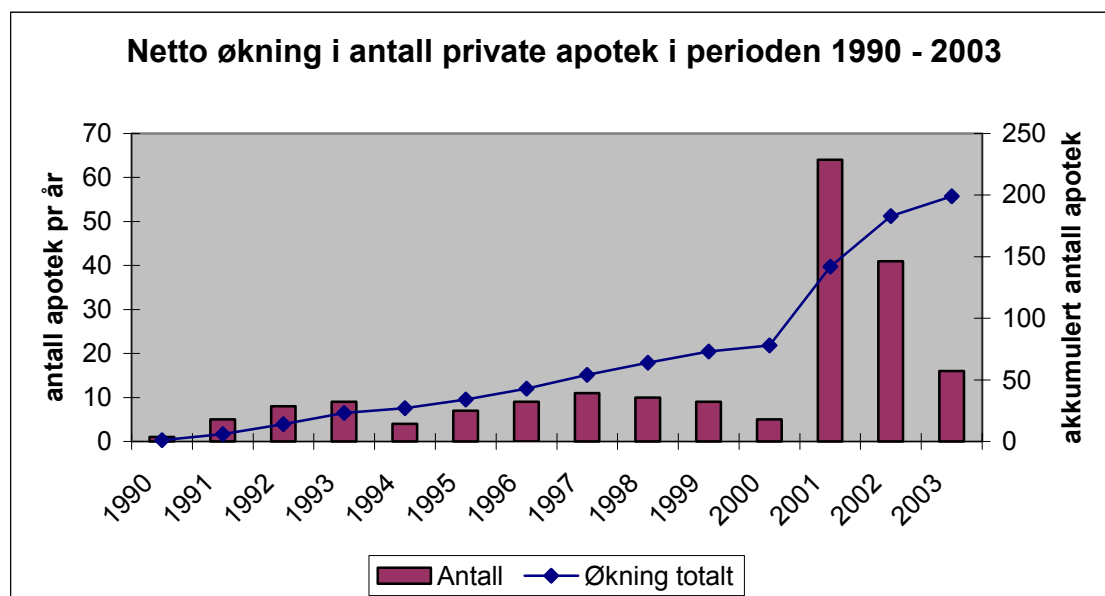
	1998	1999	2000	2001*	2002	2003
Gj.snittlig omsetn. pr. private apotek (tusen) **	22 387	24 240	25 834		25 303	25 379
Sum omsetning i private apotek (mill)	7 947	8 823	9 533		11 392	11 799

* For 2001 mangler tall grunnet store endringer i bransjen

** Gjelder apotek med fullt driftsår

- Samlet omsetning i apotekene har økt hvert år, men som følge av etableringen av en rekke nye apotek i forbindelse med ny apoteklov, falt omsetningen pr. apotek fra 2000 til 2002.
- 2003 viser en svak omsetningsøkning i apotekene både samlet og pr. apotek.

Antall apotek over år

Kilde: Statistikk fra Legemiddelverket og NAF

Fra 1990 til 2003 har antall apotek økt med ca 200. Den vesentlige økningen har kommet i forbindelse med ny apoteklov, etter 2001. Økningen i antall apotek ser ut til å flate ut noe i 2003.

Netto økning i antall private apotek i perioden 1990 – 2003														
	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Økning pr. år	1	5	8	9	4	7	9	11	10	9	5	64	41	16
Økning akkumulert	1	6	14	23	27	34	43	54	64	73	78	142	183	199
Sum antall apotek	324	325	330	338	347	351	358	367	378	388	397	461	502	518
Antall medisinutsalg (konsesjoner)													1156	1208

Utvikling i kostnader og bruttofortjeneste over år

Regnskapstallene for 2003 viser at kostnadsnivået i forhold til omsetningen for apotekbransjen økte i forhold til tidligere år. Særlig gjelder dette ”andre driftskostnader” og ”avskrivninger”. I særlig grad er det as’ene som drar opp kostnadsnivået. Dette følger bl.a. av nyetableringer og oppkjøp. Det må også påpekes at lavere gjennomsnittsomsetning for apotekene slår ut i svakere nøkkeltall, gitt at man ikke klarer å tilpasse kostnadene til omsetningen.

Den langsiktige trenden viser at vareforbruksprosenten har gått jevnt opp siden 80-tallet. Dette vil si det samme som at bruttomarginen har blitt redusert, gjennom mange år. Det ser imidlertid ut som at den er stabilisert de siste årene, og vi ser nå en økning i bruttofortjenesten. Kostnadsnivået har også blitt redusert gjennom mange år, men økte igjen i 2002 og 2003.

Varelagerets omløpshastighet ligger i 2003 på i overkant av 14 slik den også gjorde i 2002.

NORSKE APOTEK SELSKAPER 2002 og 2003							
	Org.nr	Omsetning		Driftsresultat		Årsresultat	
		2002	2003	2002	2003	2002	2003
Tamro OYJ (Phoenix)							
Apokjeden AS (holding)	872424172	128	181	1	99	-49	58
Apotek 1 Norge AS	983044778	2.567	3.531	-41	-8	-37	-3
Apokjeden Distribusjon AS	971005572	3.910	3.962	42	60	-3	36
Alliance UniChem Plc							
Alliance UniChem Norway Holding AS	985134553	-	-		0	-	40
Alliance UniChem Norge AS	982547822	2.098	2.486	-5	22	38	-9
Holtung AS	912672719	1.760	2.206	-18	17	-34	6
Celesio AG (tidligere GEHE AG)							
Norsk Medisinaldepot AS (holding)	965336796	189	72	36	18	20	10

Vitusapotek AS	981969804	2.380	2.596	-68	-54	-81	-64
NMD Grossisthandel AS	982187168	5.554	5.039	69	83	68	81
<i>Årsresultat er etter finans før skattekostnad</i>							
<i>Tallene er i mill NOK og er samlet fra årsberetningene til selskapene.</i>							

Organisasjonsendringer gjør at man ikke kan sammenligne alle tallene direkte fra år til år. Det ser imidlertid ut til at alle selskaper har forbedret resultatene fra 2002 til 2003. Gjennomgående framviser grossistdelene og holdingselskapene bedre resultater enn apotekdelene.

Selskapene tilhører internasjonale konsern som har hovedadministrasjonen utenfor Norge.

GOODWILL FOR APOTEKKJEDENE - 2002 og 2003				
	31.12.02	31.12.03	Avskrevet 2002	Avskrevet 2003
Vitusapotek AS	516	501	38	39
Alliance Unichem Norge AS	713	762	33	40
Apotek 1 Norge AS	796	927	38	49
Totalt	2.025	2.190	109	128
<i>Tallene er i mill. NOK og er samlet fra årsberetningene til selskapene.</i>				

Oppkjøp av apotek forårsaker fortsatt betydelig utbetalinger for de tre apotekkonsernene. Apotekkjedene har til sammen bokført over 2 milliarder i goodwill ved årsskiftet 2003/2004. Dette skyldes i hovedsak oppkjøp av apotek til mer enn bokført verdi på selskapene. Avskrivninger på goodwill utgjorde NOK 128 mill i 2003.

Seksjon for legemiddelomsetning., 06.08.04

Med vennlig hilsen
STATENS LEGEMIDDELVERK

Gro R. Wesenberg
direktør

Tor Egil Frostelid
seksjonssjef

Kopi:

Helsedepartementet

Sosial- og helsedirektoratet

Statens helsetilsyn

Folkehelseinstituttet

Norges Apotekerforening

Alliance Unichem Norge AS

Holtung AS

Vitusapotek AS

NMD Grossisthandel AS

Apotek1 Norge AS

Apokjeden Distribusjon AS

Haslestad Regnskap AS

Nasjonalbibliotekavd. i Rana